

หัวข้อ ๐๕ ฐิติ ฐินาที่ ฐิกฎหมาย

ประเด็น	กรอบเนื้อหา	วิธีการ/สื่อ
<p>๑. การรับรู้ถึงสิทธิและหน้าที่</p>	<p>การรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตน และการเคารพสิทธิของผู้อื่น</p> <p>การปกครองระบอบประชาธิปไตย จะมีความมั่นคงก้าวหน้าเพียงใด ขึ้นอยู่กับการที่ประชาชนในชาติรู้จักสิทธิ การทำหน้าที่ตามความรับผิดชอบ</p> <p>“สิทธิ” คือ ประโยชน์ของบุคคล ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองมิให้มีการละเมิด รวมทั้งการบังคับให้เป็นไปตามสิทธิในกรณีที่มีการละเมิดด้วย ตัวอย่างเช่น สิทธิในครอบครัว สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในการเลือกอาชีพ ถิ่นที่อยู่ การเดินทาง สิทธิในทรัพย์สิน เป็นต้น สิทธิอาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ</p> <p>๑) สิทธิที่เป็นส่วนตัว ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย ในเคหสถาน สิทธิในครอบครัว สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในชื่อเสียงและเกียรติยศ สิทธิในการเลือกนับถือศาสนา</p> <p>๒) สิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน หมายถึง สิทธิที่เจ้าของมีอยู่ในทรัพย์สินนั้น โดยการถือกรรมสิทธิ์และสามารถใช้ประโยชน์ใด ๆ ได้ ตามที่เจ้าของทรัพย์สินต้องการ เช่น มีสิทธิในการให้ผู้อื่นเช่าบ้าน มีสิทธิในการขายที่ดินของตน สมาชิกของหมู่บ้านมีสิทธิใช้สระว่ายน้ำ คนภายนอกไม่มีสิทธิ สิทธิในทรัพย์สิน คนไทยทุกคนย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินที่ตนหามาได้โดยสุจริต พ่อแม่ญาติพี่น้องของผู้นั้น ย่อมมีสิทธิสืบทอดมรดกในทรัพย์สิน เป็นต้น</p> <p>“หน้าที่” หมายถึง ภาวะที่บุคคลต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำตามที่กฎหมายกำหนด หน้าที่สัมพันธ์กับสิทธิ</p>	<p>วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ โดยการตั้งคำถามเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยน และยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้</p> <p>“สิทธิคือสิ่งที่ทำได้อย่างชอบธรรม และไม่ผิดกฎหมาย รวมทั้งสิ่งที่พึงได้รับตามกฎหมาย สิทธิ แม้หากมีอยู่ แต่จะไม่ใช้ก็ได้”</p> <p>แนวทางการพูดของวิทยากร :</p> <ul style="list-style-type: none"> - “สิทธิ คืออะไร ?” - “ท่านมีสิทธิอะไรบ้าง ?” - “เรามีสิทธิจะเดินทางไปไหน มาไหนก็ได้” - “คนแก่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพคนชรา” - “ถ้ามีลูกเป็นข้าราชการ ก็มีสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล” - “ถ้าเป็นคนจน ก็มีสิทธิลงทะเบียนคนจน ตามโครงการที่รัฐจัดให้” <p>วิทยากรกล่าวถึงข้อจำกัดของการใช้สิทธิ ซึ่งต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จะละเมิดมิได้ และสิทธิบางอย่างเป็นสิทธิเฉพาะตนเท่านั้น จะมอบให้ผู้อื่นมิได้ โดยการตั้งคำถามเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยน และยกตัวอย่างประกอบ</p> <p>แนวทางการพูดของวิทยากร :</p> <ul style="list-style-type: none"> - “เราจะอยู่ร่วมกันได้ ต้องไม่ละเมิดสิทธิของคนอื่น โดยยึดกฎเกณฑ์ ซึ่งก็คือกฎหมาย” - “ปล่อยวัวควายไปเหยียบย่ำกินหญ้าในไร่นาของคนอื่น ผิดหรือไม่ ?” - “น้ำไหลจากชายคาบ้านเรา ไปลงบ้านคนอื่น ผิดหรือไม่ ?” - “เอาสีสเปรย์ไปพ่นใส่กำแพงบ้านผู้อื่น ก็ผิดกฎหมาย ฐานทำให้เสียทรัพย์” - “การเลือกตั้งเป็นสิทธิเฉพาะของ

ประเด็น	กรอบเนื้อหา	วิธีการ/สื่อ
<p>๒. การเป็นพลเมืองดีและการเคารพปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม</p>	<p>การที่จะเรียกได้ว่าเป็น “พลเมืองดี” ของสังคมนั้น ต้องรู้จัก บทบาท หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับ หลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ในแต่ละพื้นที่หรือภูมิภาค และปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้รวมทั้งบทบาทในสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลดีต่อตนเอง ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ</p>	<p>แต่ละคน มอบให้ใครไปลงคะแนนแทนไม่ได้”</p> <p>วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ โดยการตั้งคำถามเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยน และยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้</p> <p>“หน้าที่ คือ สิ่งที่คุณต้องกระทำ หรือ งดเว้นการกระทำ ตามที่กฎหมายกำหนด”</p> <p>แนวทางการพูดของวิทยากร :</p> <ul style="list-style-type: none"> - “เมื่อมีสิทธิแล้ว เรามีหน้าที่ด้วย” - “หน้าที่คืออะไร ?” - “เรามีหน้าที่อะไรบ้าง ?” - “เราทุกคน มีหน้าที่เสียภาษี รับการเกณฑ์ทหาร ช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในอันตรายแห่งชีวิต มีหน้าที่ในการรักษาแม่น้ำ คูคลอง ฯลฯ” <p>วิทยากรบรรยายลักษณะของพลเมืองดีว่า</p> <p>“คนที่รับบทบาท รู้หน้าที่ของตนเอง ไม่ไปสร้างปัญหาและความเดือดร้อนให้กับคนอื่น ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง เสียสละเพื่อส่วนรวม ร่วมกันสามัคคี ปกป้อง รักบ้านเกิดตนเองและประเทศ”</p> <p>แนวทางการพูดของวิทยากร :</p> <p>วิทยากรควรพูดบรรยายให้ชาวบ้านฟัง เพื่อสื่อสารถ่ายทอดให้ชาวบ้านเห็นภาพตามบริบทของสังคมและพื้นที่ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเคารพไม่ดูหมิ่นสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ - การเข้าแถวรอรับของแจกช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการหรือภาคเอกชน - การไม่หึงเหยียดหยามและเหยียดหยามลงบนถนน ล้ำคลอง แม่น้ำ พื้นที่ส่วนรวม หรือเดินไปบนถนน เห็นขยะแล้วต้องรีบเก็บ - การไม่ปล่อยน้ำเสีย และร่วมกันสอดส่องแม่น้ำ ลำคลองในชุมชนของตนเอง - การเก็บของที่คนอื่นทำหาย แล้วนำส่งคืน หรือไปแจ้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือสถานีตำรวจ

ประเด็น	กรอบเนื้อหา	วิธีการ/สื่อ
		<ul style="list-style-type: none"> - ไม่นำสัตว์เลี้ยงไปเลี้ยง หรือนำสัตว์ไป ขี้ถ่ายในพื้นที่ของคนอื่นหรือพื้นที่ สาธารณะ - การเดินจูงคนตาบอด เด็ก หรือคนแก่ ข้ามถนน ข้ามทางม้าลาย - ไม่ขับรถขณะดื่มเหล้า หรือมีอาการ มึนเมา และไม่ขับรถฝ่าไฟแดง - การไม่สร้างบ้านรुक้าพื้นที่สาธารณะ แม่น้ำ ลำคลอง หรือรูก้าที่ดินของคนอื่น - ไม่ใช้โทรศัพท์มือถือขณะขับรถ เพราะ จะทำให้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน หรือชน คนอื่นได้

กิจกรรมหลังการสร้างการรับรู้

ให้ทุกหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวิทยากร นำกรอบเนื้อหาและวิธีการของหัวข้อ ๐๕ ไปกล่าวเน้นย้ำในเวทีการทำประชาคม หรือการประชุมอื่น ๆ ตามโอกาส เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และเคารพสิทธิของผู้อื่น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในบทบาทและ หน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี และปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายของบ้านเมืองต่อไป

หัวข้อ ๐๖ รัฐบาลการบริหารราชการ

ประเด็น	กรอบเนื้อหา	วิธีการ/สื่อ
๑. รัฐบาลการบริหารราชการ	<p>ความแตกต่างของการปกครองส่วนภูมิภาค/ท้องถิ่น และท้องถิ่น</p> <p>การปกครองส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ (โดยแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอไปทำงานในพื้นที่จากกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงต่าง ๆ) ส่วนการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ ตำบล หมู่บ้าน ประชาชนเลือกคนในหมู่บ้านขึ้นมาทำงาน คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยมีการกำหนดวาระอายุไม่เกิน ๖๐ ปี</p> <p>การปกครองท้องถิ่น เป็นการปกครองที่ใกล้ชิดกับประชาชน เป็นการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้ประชาชนได้เลือกผู้บริหารเข้ามาปกครองในพื้นที่ของตนเอง ตามวาระที่กำหนดไว้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร</p>	<p>ใช้วิธีการบรรยาย และอภิปราย ตาม - ตอบ</p> <p>๑) วิทยากรหลักเกริ่นนำเริ่มต้นเวที “อย่างที่ท่านทราบหรือไม่ว่า ประเทศของเราปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แล้วท่านทราบหรือไม่ว่า ทรงใช้อำนาจในการปกครองประเทศอย่างไรบ้าง”</p> <p>ควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมเวทีแสดงความคิดเห็น ๒ - ๓ คน แล้วให้วิทยากรหลักเสริมต่อว่า “พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้น ผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล</p> <p>๒) ท่านทราบหรือไม่ว่า มีการจัดระเบียบในการบริหารราชการแผ่นดินอย่างไร ประกอบด้วย</p> <p>๒.๑) ส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง กรม มีอำนาจรับคำสั่งและนโยบายจากรัฐบาลเพื่อขับเคลื่อนลงไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่</p> <p>๒.๒) ส่วนภูมิภาค ได้แก่</p> <p>๒.๒.๑) จังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง กรม มาปฏิบัติการให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ รวมทั้งกำกับดูแล เทศบาลเมือง/นคร และองค์การบริหารส่วนจังหวัด</p> <p>๒.๒.๒) อำเภอ มีนายอำเภอเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ ควบคุมดูแล เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล</p> <p>๒.๓) ส่วนท้องถิ่น ได้แก่ อบต. เทศบาล อบจ. เมืองพัทยา และ</p>

ประเด็น	กรอบเนื้อหา	วิธีการ/สื่อ
<p>๒. แนวทางการเลือกผู้แทนและผู้บริหารระดับชาติและระดับท้องถิ่น</p>	<p>การเลือกตั้งนั้น เป็นหน้าที่สำคัญของประชาชน ซึ่งมีหน้าที่เลือกผู้แทนเข้าไปบริหารบ้านเมืองแทนตน ประกอบด้วย</p> <p>๑) การเลือกตั้งระดับชาติ เป็นการเลือกนักการเมืองเข้าไปใช้สิทธิแทนตน ในการจัดตั้งรัฐบาล หรือใช้สิทธิแทนในการดูแลประโยชน์ ทรัพยากรของประเทศ และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล</p> <p>๒) การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยเลือกคนในพื้นที่เข้าไปเป็นผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อดูแลและพัฒนาท้องถิ่น</p>	<p>กรุงเทพมหานคร โดยท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลประชาชนและการพัฒนาในเขตพื้นที่ปกครองของตนเอง</p> <p>๑) วิทยากรหลักตั้งคำถามต่อ “แล้วท่านทราบหรือไม่ว่า ประเทศไทยใช้กลไกบริหารราชการแผ่นดินอย่างไร” โดยต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ๒ - ๓ คน</p> <p>๑.๑) ฝ่ายการเมือง มี ๒ ระดับ ซึ่งเป็นตัวแทนที่มาจากจากการเลือกตั้งของประชาชน ได้แก่ ระดับประเทศ ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น</p> <p>๑.๒) ฝ่ายข้าราชการประจำ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ และที่มาปฏิบัติหน้าที่ในส่วนภูมิภาค และจังหวัด</p> <p>๒) วิทยากรหลักตั้งคำถามว่า “การเลือกคนควรเลือกคนดีเข้ามาเป็นผู้แทนพี่น้องประชาชนอย่างไร”</p> <p>ตอบ การเลือกคนดีมาทำหน้าที่ ไม่ว่าจะ เป็น สส./สว. นายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ประชาชนต้องให้ความสำคัญ รับรู้ และมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกัน เช่น ร่วมจัดทำแผนชุมชน จัดทำงบประมาณ ตรวจสอบการใช้จ่าย และติดตามประเมินผลโครงการสำคัญ โดยเน้นหลักคิด ร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ รับผิดชอบและร่วมตรวจสอบ เพื่อให้ตรงความต้องการของพี่น้องประชาชน ไม่เลือกคนที่ชื่อเสียงจากประชาชน เพราะเขาอาจจะเข้ามาทุจริต ปลิ้นทรพยากรต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาษีที่ประชาชนร่วมกันจ่าย ขณะมีอำนาจบริหารและปกครอง จึงต้องเลือกผู้แทนที่เป็นคนดี</p>

ประเด็น	กรอบเนื้อหา	วิธีการ/สื่อ
<p>๓. การบริหารงบประมาณที่เกิดประโยชน์แก่ประชาชน</p>	<p>เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ซึ่งเป็นเงินภาษีของพี่น้องประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด โดยไม่ให้ผู้แทนหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับเลือกเข้ามา ใช้จ่ายงบประมาณอย่างสิ้นเปลือง และไม่สามารถแก้ปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้</p>	<p>ข้อสัถย์ มือสะอาด</p> <p>๑) วิทยากรตั้งคำถามว่า “ประโยชน์ที่แท้จริง ที่ประชาชนพึงได้รับโดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ของชุมชนและประชาชน คืออะไร”</p> <p>ตอบ การจัดทำโครงการของรัฐไม่ว่าจะเป็นการสร้างถนน สร้างสะพาน สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ผู้พิการ หรือผู้ยากไร้ เป็นต้น ถ้าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการที่ดำเนินการอยู่ในชุมชน/หมู่บ้าน ผลที่ได้รับก็จะตกเป็นของประชาชนร่วมกันมากที่สุด จนทำให้สามารถยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้</p> <p>๒) วิทยากรต้องตั้งคำถามว่า “เงินแผ่นดินคือเงินของประชาชนทั้งประเทศ ดังนั้นในการบริหารต้องคำนึงถึงอะไร”</p> <p>ตอบ การแก้ปัญหาต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ โครงการมีคุณภาพ ประชาชนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ และมีความโปร่งใส ไม่ทุจริตประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ทุกขั้นตอน</p>

กิจกรรมหลังการสร้างการรับรู้

ทุกหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำกรอบเนื้อหาและวิธีการของหัวข้อ ๐๖ ไปกล่าวเน้นย้ำในเวทีการทำประชาคม หรือการประชุมอื่น ๆ ตามโอกาส เพื่อให้ประชาชนเข้าใจกลไกการบริหารราชการในระดับต่าง ๆ และการบริหารงบประมาณที่เกิดประโยชน์แก่ประชาชน